De Molenvriend

nr. 102

Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en omstreken
www.molenvrienden.nl

BESTUUR

VOORZITTER	Harm van Es	Floralaan 50
	Tel. 0485-578613	5831 TA BOXMEER
SECRETARIS	Walter Cornelissen	Park 8
	Tel. 06-25525737	5446 PH WANROIJ
	E-mail: secretaris@molenvrienden.nl	
PENNINGMEESTER	Jan van Riet	Pelgang 1
	Tel. 0485-383551	5841 BJ OPLOO
BESTUURSLEDEN	Martijn van de Hulsbeek	Jan de Kosterhof 10
	Tel. 06-41156032	5845 HD Sint Anthonis
	Mari Goossens	D. Boutsstraat 25
	Tel. 0485-573815	5831 VN BOXMEER

IBAN: NL03RABO0168981858 *onder vermelding adres penningmeester*

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK *Het regionale molenarchief is ondergebracht in molen "De Vooruitgang" te Oeffelt. Inlichtingen bij John Houben.*

Het werk van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk wordt mede mogelijk gemaakt door:
Beijk Molenbouw bv, Afferden (L)
Bol Adviseurs, Boxmeer
drukkervanderegio.nl, Boxmeer
J. van Haren Diervoeders b.v. Gassel
Van Haren Installaties bv, Cuijk
Havens Diervoeders, Maashees
Forfarmers, Lochem
Molensteenmakerij Hans Titulaer, Plasmolen
Elektro Technisch Buro Nabuurs bv, Boxmeer
Nabuurs Transport bv, Haps

Colofon

DE MOLENVRIEND 102, jaargang 34, nummer 3, september 2018
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht 18 januari 1985.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is minimaal € 15,--. Aanmelden als lid kan bij de secretaris of via de website www.molenvrienden.nl. De Molenvriend is een advertentiemedium. Prijs losse nummers € 1,50.

ISSN 1384 8526

REDACTIE	*Mari Goossens*	*Aart Mul*
	Frans Rademakers	*Marko Sturm*
	Paul Verheijen	
REDACTIEADRES	*De Jasmijn 4*	*5831 SL BOXMEER*
	e-mail: aart.mul@planet.nl	
	De Erica 2	*5831 RX BOXMEER*
	e-mail: j.m.sturm@alumnus.utwente.nl	
VERDER WERKTE(N) MEE	*Hub van Erve, Jan Maas*	
ILLUSTRATIES	*Jan Maas, Aart Mul, Marcel van Nies*	
	Stefan Willems	

VOORPAGINA Viering van het 150-jarig bestaan van de Martinus te Beugen (foto Marcel van Nies) v.l.n.r. Marko Sturm, Harm van Es en Catoo Pennings, burg. Van Soest, Wim Goossens en Pieter Aarts

In dit nummer

pagina 2	**Colofon**
pagina 3	**In dit nummer**
	Van de redactie
pagina 4	**Mededelingen van het bestuur en agenda**
pagina 5	**Jan van Haren 70 jaar molenaar**
	door: Aart Mul
pagina 8	**150 jaar Martinusmolen**
	verslag van de feestelijke verjaardag van de Beugense molen
	door: Aart Mul
pagina 10	**50-jarig huwelijk Mari en Gerra Goossens**
pagina 11	**Sint-Jan in Rijkevoort**
	door: Aart Mul
pagina 11	**Ontmoetingsdag Brabantse molenaars**
	door: Aart Mul
pagina 12	**Molenaarsvak erkend UNESCO erfgoed**
	Wat betekent de UNESCO-erkenning voor de vrijwillige molenaar?
	door: Hub van Erve
pagina 14	**Een hete en droge zomer**
	Wat was de oorzaak van dit zomerweer en wat is de invloed op houten constructies?
	door: Aart Mul
pagina 16	**Onderscheiding Molenstichting Gennep**
pagina 16	**De Nieuwe Molenwereld**
pagina 17	**Aan de licht**
	een molenaar stelt zich voor...
	door: Jan Maas
pagina 18	**Johan Reijnders stopt na 35 jaar als molenaar**
	door: Aart Mul
pagina 19	**Molens in de regio**

Van de redactie

In de afgelopen periode viel er voor de molens en molenaars in onze regio heel wat te vieren. Op de kaft van deze Molenvriend staat een mooie foto van de viering van het 150-jarig bestaan van de Martinus-molen. In dit nummer treft u een verslag van deze dag aan. Verder is er aandacht voor een heel bijzonder jubileum: Jan van Haren was afgelopen zomer 70 jaar actief als molenaar.
Maar ook op internationaal vlak viel er wat te vieren voor alle molenaars. De meeste lezers hebben ongetwijfeld al gehoord dat het molenaarsambacht door UNESCO erkend is als immateriaal erfgoed. Hub van Erve was bereid om voor ons blad toe te lichten waarop deze erkenning gebaseerd is. De erkenning houdt ook in dat we als molenaars de opdracht hebben om ons vak op een goede manier in stand te houden, zoals in zijn artikel toegelicht wordt.

Naast diverse feestelijke gebeurtenissen was er ook de nodige pech bij molens in onze regio. In de rubriek “Molens in de regio” staan een aantal instructieve foto’s die laten zien wat er mis kan gaan als de steen geblokkeerd raakt en als de bliksemafleiderkabel verkeerd ligt. Dit ter bewustwording van de natuur-krachten waarmee we als molenaars te maken hebben.

de redactie

Mededelingen van het bestuur

Voor het bestuur was het ook een warme en droge zomer. Ik hoop dat de wiggen van jullie molens er niet uit zijn gevallen. Persoonlijk heb ik niet kunnen draaien met de Heimolen, die sinds begin mei stilstaat. Details van de reden hiervoor zijn te lezen in de rubriek molens in de regio. In de afgelopen periode is er ook geen bestuursvergadering geweest. Het is vaak moeilijk om een datum te prikken zodat iedereen aanwezig kan zijn. We zijn bijna allemaal niet aan schoolvakanties gebonden dus er is altijd wel iemand van het bestuur op reis.

In ieder geval staan de AVG (privacywet) richtlijnen die verplicht zijn per 1 mei op de agenda. We zullen uitzoeken wat dit voor ons betekent. Hier hoort u later meer over. Op 14 juli was er een bijzonder jubileum. Jan van Haren was die dag op kop af 70 jaar molenaar. Zeer bijzonder. Diverse molenaars en familie waren die dag bij Jan op de koffie om hem te feliciteren in de versierde molen in Gassel. Ook het bestuur heeft hem daar in het zonnetje gezet.
Dan hebben we ook nog 150 jaar molen Martinus in Beugen, molenaars proficiat en dat de molen er nog heel lang in prima conditie mag blijven draaien. Jaarlijks is er toch wel een molen die iets te vieren heeft en dan is het leuk om het dorp er ook bij te betrekken. Dit is alweer Molenvriend 102 en onze nieuwe hoofdredacteur met zijn redactie pakken het prima op om weer een goed gevulde Molenvriend te krijgen. Voor Aart is het allemaal nieuw, maar heel veel succes met de komende nummers. Het wordt af en toe leuren om kopij, maar dat hoort er nu eenmaal bij.

Nu loopt ook de Rabo clubkas campagne, waarbij leden van Rabobank Land van Cuijk en Maasduinen op diverse verenigingen kunnen stemmen. Elk stem brengt geld in het laatje, dus leden die mogen stemmen, denk aan de Molenvrienden en stem op ons.

Dan kregen wij het bericht dat Johan Reijnders zijn overall aan de licht heeft gehangen. Hij is gestopt als actief molenaar bij de Jan van Cuijk. Johan blijft wel betrokken bij de Molenvrienden. Johan bedankt. Nu loopt ook de excursie die door Martijn georganiseerd is, iedereen die meegaat heel veel molenplezier gewenst.

Als laatste wil ik alle leden er nog een keer op wijzen dat ik mijn taken als secretaris van de Molenvrienden bij de volgende jaarvergadering zal neerleggen. Afgelopen jaar heb ik het secretariaat nog met 1 jaar verlengd maar dat was eenmalig. Dus als er niemand deze taak op zich wil nemen zal er ook geen secretaris zijn en kan het bestuur en vereniging ook niet functioneren. Als iemand zich geroepen voelt, neem met mij of de voorzitter contact op en we zullen graag in gesprek komen.

Walter Cornelissen
secretaris

Agenda

Za 6 okt.	Brabants-Vlaamse Contactdag (in Nederland, Oost-Brabant)
Zo 7 okt:	Limburgse molendag
Zo 7 okt.	Peellandse Molendag
Do 15 nov.	Jaarvergadering Gilde Vrijwillige Molenaars afd. NBr, Moergestel
Za 20 okt.	Hoeksche-Waardse Molendag
Zo 21 okt.	Zijper Molendag
Zo 28 okt.	Rijnlandse Molendag
Za 10 nov.	Molendag Tielerwaard
Zo 25 nov.	Molendag Súdwest-Fryslân

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen niet, danwel ingekort te plaatsen en stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Jan van Haren 70 jaar molenaar

Jan van Haren weet zich de dag nog goed te herinneren dat hij bij zijn vader Frans, de molenaar en ondernemer van 'F. Van Haren graanhandel', begon als beroepsmolenaar in opleiding. Het was op de dag nadat hij zijn Mulodiploma in ontvangst had genomen, op 14 juli 1948. Zo ging dat toen, handen uit de mouwen en meewerken in het familiebedrijf.
Op de dag af, na 70 jaar, op zaterdag 14 juli 2018 hebben we met familie, vrienden en vele (vrijwillige) molenaars dit opmerkelijke jubileum kunnen vieren, op de meelzolder van de molen 'Bergzicht', te Gassel. Namens de directeur van de 'Vereniging de Hollandsche Molen', mevrouw Nicole Bakker, mocht Harm van Es, als voorzitter van de 'Molenvrienden Land van Cuijk e.o.' hem de officiële felicitaties van 'De Hollandsche Molen' overhandigen. De huidige vrijwillige molenaars van de molen 'Bergzicht' hadden de molen hiervoor in feesttooi gezet en het getal 70 in grote letters op een molenzeil boven de invaart gehangen.
Hoewel zoon Peter al jaren geleden de dagelijkse leiding van het diervoederbedrijf 'J. van Haren b.v. Diervoeders' heeft overgenomen, is Jan zelf nog dagelijks actief in het bedrijf, en ook vaak op de molen, als wij op donderdagen draaien en malen.

Op een stuk zeildoek was het getal 70 geschilderd

Tijdens die wekelijkse contacten heeft Jan van Haren ons het een en ander verteld over de historie van deze bijzondere molen, een rietgedekte Brabantse achtkant, en ook over de ingrijpende veranderingen in het molenaarsbedrijf, sinds zijn vader Frans van Haren de molen in 1929 kocht van molenaar Litjes uit Grave. Toen werd nog bijna uitsluitend met de wind gemalen, voornamelijk graanvoeders als zakgoed voor lokale veehouders. Maar ook nog wel rogge voor de bakker, voor roggebrood. Er was al wel een benzinemotor in de invaart, om toch te kunnen leveren als de wind het liet afweten. De meelfabrieken hadden toen al de productie en levering van tarwebloem voor de bakkerij overgenomen. De veehouderij in Brabant was nog erg kleinschalig en de financiële situatie van de boeren was slecht. Rond 1930 begon de ook de industriële productie van diervoeders op gang te komen, eerst vooral in de pluimveehouderij. In de voeding van rundvee en varkens werden eiwitrijke voedermiddelen, zoals perskoeken en schroten uit de productie van plantaardige oliën ook steeds meer gevraagd, al bijvoeding of als onderdeel van volledig mengvoeder. De lokale molenaar moest daarop inspelen, door deze producten te leveren of ze bij te mengen in zijn op granen gebaseerde maalderijproducten. In de molen moest daarvoor opslagcapaciteit worden gerealiseerd en voorzieningen voor de verwerking daarvan. Het molenaarsbedrijf moest zich ontwikkelen in de richting van diervoederbedrijf, om boeren in de omgeving te kunnen blijven bedienen. Die lokale boeren waren vaak ook de leveranciers van de granen die verwerkt werden. Frans van Haren slaagde er binnen enkele jaren in om zijn klantenkring uit te breiden en het molenbedrijf aan te passen. Zo kon in 1930 een grotere ruwolie-gloeikopmotor van de motorenfabriek Dekkers in Roosendaal worden geïnstalleerd in de westelijke invaart, waarmee een extra koppel stenen kon worden aangedreven. Maar de mogelijkheden en de middelen waren beperkt in de crisisjaren tot

Jubilaris Jan van Haren aan de licht

aan de 2e wereldoorlog. Het voer werd afgeleverd in jute zakken waarop zelf met een rubberen stempel de firmanaam F. van Haren werd gedrukt.

Door de schaarse aan brandstof en de beperkte beschikbaarheid van voedermiddelen werd in de oorlog weer met de wind gemalen en werden weer meer lokale grondstoffen verwerkt op de molen. Voederingrediënten waren te duur, beperkt beschikbaar en ook op de bon. Boeren die voldoende grond hadden konden hun zelf verbouwde graan laten malen op de molen en laten mengen tot volledig voer met eiwitrijke producten, mineralen en vitaminen. Gelukkig bleef de molen 'Bergzicht' in het laatste jaar van de oorlog gespaard.

Dit was de situatie waarin Jan van Haren in 1948 begon als molenaar. In de avonduren volgde hij de opleiding tot molenaar en later tot diervoederfabrikant aan de toenmalige opleiding voor molenaars van het 'Station voor Maalderij en Bakkerij', deels in Arnhem, deels in Wageningen. Geen geringe inspanning in die tijd, maar essentieel om de vakkennis op te doen om in Gassel te kunnen inspelen op de grote veranderingen die zich na de oorlog aandienden. Vooral na 1952, toen het bonnen- en subsidiesysteem voor diervoeders werd beëindigd. De kleinere boeren konden weer meer vee gaan houden, de vraag naar veevoeders steeg. In de molen werd de eerste menger met elektrische aandrijving geïnstalleerd, in de vloer van de meelzolder. Ook kon toen de eerste elektrisch aangedreven hamermolen, in de invaart, worden geïnstalleerd. Max. 10 pk, het maximum van de aansluiting in die dagen. Nog zonder geluidsisolatie, dus heel veel lawaai. Met die hamermolen kon veel beter haver gemalen worden dan met het koppel met de blauwe stenen. Met de hamermolen en de menger, later 2 mengers, kwam er steeds meer apparatuur in de molen om, op een heel andere manier dan vroeger, voorgemengde diervoeders te maken. Er kwamen ook nieuwe inzichten in diervoeding. Silo's op de luizolder, een elevator, koekenbreker, mengers, veel nieuwe grondstoffen.

De Dekkers gloeikopmotor met een eigen koppel stenen heeft nog in de invaart gestaan tot 1957. Toen opgeruimd wegens plaatsgebrek. Een grotere hamermolen kon die functie overnemen. Tot dan toe was alle diervoeder als meel geleverd, als zakgoed. Zakken van 50 tot 80 kg. De boeren wilden echter geen zakgoed meer en vroegen ook om gepelleteerd voer, dat de opkomende industriële producenten wel konden leveren. En de molenaar die daaraan niet kon voldoen, raakte zijn klanten kwijt en kon stoppen met zijn bedrijf. Dus kwam er ook een pelletpers in de molen, met stoomketel etc. Er moest fors geïnvesteerd worden om in de concurrentie met de industriële leveranciers overeind te blijven. Niet alleen in- en rond de molen, maar ook in transportmiddelen om voer in bulk te kunnen afleveren bij de boeren. In 1954 werd daarom de eerste vrachtauto gekocht, tweedehands. Met een vlakke laadvoer, om zakken te kunnen laden, maar met een door de aftakas aangedreven vijzel-installatie, waarin de zakken werden geleegd en het voer in de opslag silo's van de boeren kon worden gelost. En al snel waren er meer vrachtauto's nodig, ook met een afneembare bulkcontainer en een vaste vijzelinstallatie. Om die vrachtauto's te kunnen beladen moest ook de invaart van de molen worden aangepast. In de westelijke invaart werd een verlaagde inrit gemaakt, waardoor er makkelijker geladen kon worden. Er moesten ook silo's komen voor de opslag van diverse grondstoffen die nodig waren om volledig mengvoer te produceren. In een schuur, vlak naast de molen. Door al deze noodzakelijke veranderingen veranderde de aard van het molenbedrijf in hoog tempo. De inrichting van de molen en het productieproces moesten regelmatig aangepast worden. Afhankelijkheid van de wind werd steeds minder acceptabel. In 1962 werd de molen feitelijk buiten bedrijf gesteld. De productie verschoof steeds meer naar de er naast gebouwde gebouwen. In de Cuijkse

Courant van 1986 werd nog een foto afgedrukt waarin Frans van Haren nog aan de licht staat in zijn molen, op 90-jarige leeftijd. Hij overleed in 1988. Jan van Haren zette het bedrijf voort.
In 1979 werd een trafo-station bij de molen in gebruik genomen, waardoor veel meer elektrisch vermogen ter beschikking kwam. De meeste 'nieuwe techniek' die sinds 1948 in de molen was geïnstalleerd, is er uitgehaald. Voor wie de geschiedenis kent zijn er echter nog enkele overblijfselen aanwezig. De twee mengketels in de vloer van de meelzolder, delen van de jacobsladder en de stroomverdeler, inkepingen in enkele balken en een heel bijzonder spoorwiel, met een tweede poelie voor een snaaraandrijving, en het oude rubberen zakkenstempel.

De molen van 1815 begon inmiddels ernstige gebreken te vertonen. Het ondertafelement was deels verrot, waardoor de molen scheef zakte en nog maar heel moeilijk gekruid kon worden. Ook het gevlucht moest worden gerestaureerd. De molen werd echter niet aan zijn lot overgelaten, zoals met veel windkorenmolens wel is gebeurd. In 1962 en1984 is de molen grondig opgeknapt, deels met subsidie. De molen is weer rechtgezet, de lekkende bekleding met dakleer is vervangen door een rietdek, de kruiring is aangepast om die weer horizontaal te krijgen (wel 13 cm!). Het rollenkruiwerk is vervangen door een Engels kruiwerk en er zijn 'Van Bussel' neuzen op de roeden geplaatst. De molen was weer voldoende maalvaardig om wekelijks op beperkte schaal te malen, meestal bemand door de vrijwillige molenaars, maar ook nog door Frans en soms door Jan.
Vanaf 1990 heeft de zoon van Jan, Peter van Haren de dagelijkse leiding over het bedrijf overgenomen. Hoewel Jan toen verhuisde naar Cuijk, werkte en werkt hij nog vrijwel dagelijks mee op het bedrijf en bleef hij nauw betrokken bij het wel en wee van zijn molen, de korenmolen 'Bergzicht' die de oorsprong was van het latere diervoederbedrijf J. van Haren.

Drie molenaars van de Bergzicht op een rij: v.l.n.r. Jan Kamphuis, Jos van der Heyden en Jan van Haren

Dit lang niet volledige relaas van 70 jaar molenaaarschap (en daarvoor 16 jaar lang kind in een molenaarsgezin), opgetekend op basis van gesprekken tijdens diverse koffiepauzes, heeft mij doen beseffen dat molenaar zijn op een korenmolen, veel meer inhield dan het beoefenen van een erkend ambacht, waar wij, vrijwillige molenaars met enige nostalgie op terugkijken. Een beroepsmolenaar die de toenemende concurrentie van de industrialisatie en de grote veranderingen in de agrarische sector vanaf het begin van de 20e eeuw het hoofd wilde bieden, moest naast ambachtelijk vakman vooral een creatief en altijd flexibel ondernemer zijn. Iedere paar jaar moest het productieproces en daarmee ook de inrichting van de molen worden aangepast aan de nieuwe eisen. Dat vergde grote investeringen terwijl het economisch rendement van het molenbedrijf voortdurend onder druk stond. Molenaar Jan van Haren heeft in de afgelopen 70 jaar al die ontwikkelingen aan den lijve meegemaakt.
Daarom is dit 70-jarig jubileum voor hem, voor zijn familie en vrienden en voor ons, 'vrijwillige molenaars'
op de molen 'Bergzicht' te Gassel, een gebeurtenis met bijzondere betekenis.

Aart Mul

150 jaar Martinusmolen

De viering van het 150-jarig bestaan van de Martinusmolen in Beugen, op zaterdag 1 september is een echt dorpsfeest bij de molen geworden. Velen uit het dorp, maar ook mensen uit de wijdere omtrek van Beugen, hebben daaraan bijgedragen. Ook de weergoden verleenden op deze dag alle medewerking.

Al kort na acht uur kwamen de deelnemers aan de ambachtsmarkt op het voorterrein, aan met hun materialen. De aanhanger met materialen voor de kraampjes, van verhuurbedrijf Manders uit Venray, opgehaald door Hugo Pennings, de overbuurman, stond al klaar. Met hulp van enkele vrijwilligers waren de kramen snel opgebouwd en kon de inrichting ervan beginnen. Intussen legden de molenaars Harm en Pieter de laatste hand aan het opstellen van de fototentoonstelling in de molen en begon molenaar Marko met het opzeilen van de molen en het aanbrengen van de vlaggenlijn en het molenzeil boven de invaart, met daarop groot het getal 150. In het molenaarsverblijf bracht Marijke alles in gereedheid om veel meer koffie te kunnen zetten dan gebruikelijk. Rond tien uur was alles klaar om de festiviteiten te laten beginnen. Bakker Chris Daniels van Bakkerij Fijnebol had zijn oven op temperatuur en siersmid René Arts (René Metal Art) had het vuur in zijn mobiele smidse brandend. Ger Holtermans ontlokte aan zijn miniatuur straatorgeltje bij de invaart, de eerste vrolijke klanken. Hij zou dat de hele dag onvermoeibaar blijven doen. Het St. Antonius-, St. Sebastianus- en H. Sacramentsgilde van Beugen, onder leiding van Theo Groothusen was met trommels en vaandels hoorbaar onderweg van de kerk naar de molen. De molenaars maakten zich op om Burgemeester Karel van Soest en zijn echtgenote Mieke, de wethouder van leefbaarheid, kunst en cultuur, mevrouw Willy Hendrix en de voorzitter/secretaris van de Molenstichting Boxmeer, Mr Wim Goosens en zijn echtgenote en het voltallige bestuur van de stichting, te ontvangen met een kopje koffie in de invaart van de molen. Tevens een goede gelegenheid om hen het molenaarsverblijf en het toilet te laten zien, dat vorig jaar met financiële steun van de gemeente Boxmeer is gerealiseerd. En toen via de meelzolder naar de belt, waar Wim Goossens een welkomstwoord sprak voor de toen al talrijke aanwezigen op het voorterrein. Hij wees de aanwezigen op de waarde van het materieel- en cultureel erfgoed, veelal rijksmonumenten, in de gemeente Boxmeer, waarvan de 3 nog bestaande molens, en de gerestaureerde overblijfselen van de watermolen in Vierlingsbeek, een belangrijk onderdeel zijn. De plaatsing van het ambacht van molenaar op de UNESCO lijst van immaterieel erfgoed onderstreept nog eens dat materieel erfgoed alleen in stand kan blijven als het wordt ondersteund door immaterieel erfgoed. Mensen die ervoor zorgen dat het levende monumenten blijven in de samenleving. De vrijwillige molenaars en andere molenvrienden vervullen daarin een essentiële rol. Hij wees de gemeente toch ook even op haar verantwoordelijkheid voor de molenbiotoop, de omgeving van de molens, die het mogelijk moet maken dat de molens kunnen blijven draaien.

De burgemeester en verantwoordelijke wethouder bekijken het nieuwe molenaarsverblijf

Burgemeester Karel van Soest haakte hier in zijn toespraak direct op in, door te wijzen op de gezamenlijke verantwoordelijkheid hiervoor, van alle betrokkenen, ook de molenaars en de omwonenden. Een goede afweging van verschillende belangen. Hij memoreerde even de historie van de Martinusmolen. Gebouwd tussen 1866 en 1868 als 2e windmolen in Beugen, door Bartolomeus Heijs. Toen met de naam 'Zeldenrust'. Na 2 generaties Heys (Bartolomeus en Hermanus) ging de molen in 1917 over naar de familie Van den Berg, die ook 2 generaties (Martinus en Gerrit) op de molen maalde.
De molen overleefde de oorlogsjaren met geringe schade en bleef in bedrijf tot 1955. De gemeente Boxmeer kocht de molen in 1974 en liet een ingrijpende, zeer noodzakelijke restauratie uitvoeren. Zo werd de molen in 1978, dus nu 40 jaar geleden, weer maalvaardig. De burgemeester zei trots en dankbaar te zijn dat sindsdien vrijwillige molenaars, met fi-

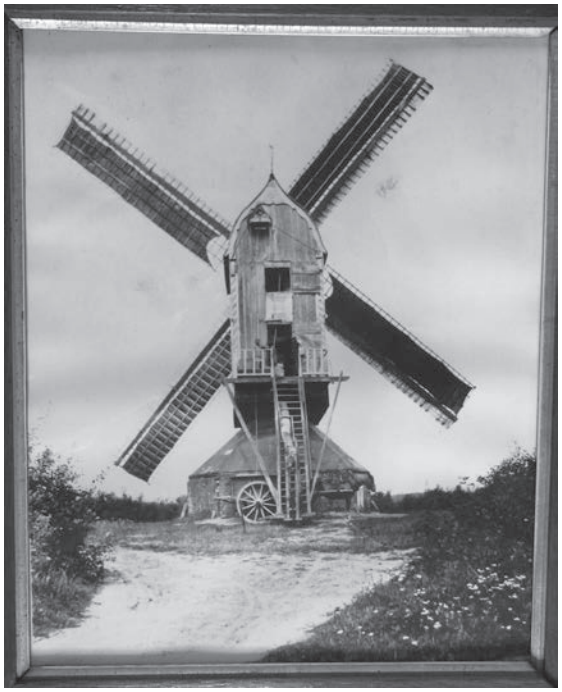

Op de steenzolder was een kleine expositie over de gesloopte standerdmolen Heidebloem

Gespiegelde foto van de zakkenstempel van de molenaar van de Heidebloem

nanciële steun van o.a. de gemeente Boxmeer, dit monument in werkende staat hebben gehouden. Hij sprak ook zijn dank uit aan allen die eraan hebben bijgedragen en nog bijdragen aan het in standhouden van dit sieraad voor Beugen.
Het deed hem goed om te zien dat ook de financiële bijdrage van de gemeente voor de bouw van het nieuwe molenaarsverblijf en het toilet, goed is besteed. Tenslotte vroeg hij de molenaars en Catoo Pennings om hem te helpen om de vang te lichten. En zowaar, het gevlucht zette zich in beweging op de wel heel minimale wind. Dat was de aftrap voor de informele, feestelijke viering van dit jubileum. Het Gilde van Beugen gaf voor het inmiddels talrijke publiek een prachtige show vendelzwaaien onder begeleiding van de drumband, geflankeerd door de dames van het Gilde in hun feestelijke kostuums met kleurrijke boeketten.

Voor de gasten en de belangstellenden was er nu gelegenheid om bij de kraampjes nader kennis te maken met de beoefenaren van oude en nieuwere ambachten en om hun producten te bewonderen en eventueel te kopen. Bakker Chris Daniels had moeite om de vraag naar zijn ambachtelijk brood voor te blijven. Eva Daanen gaf uitleg over haar foto's van bijzondere plantencomposities en stekjes van diverse planten. Maria en Ger Driessen hadden een keur aan metalen sieraden in hun stand, kunstig gemaakt van ingezameld oud bestek.

Siersmid René Arts liet zijn toeschouwers zien wat een smid zoal kan maken met ijzer, een blaasbalg, vuur, een aambeeld en een hamer.
Tegenover hem had Jan Selten enkele kleine maalwerktuigen opgesteld, één met een antieke benzinemotor en één waarmee met handkracht tarwe kon worden gemalen. Voor veel kinderen een spannende en leerzame ervaring. Max Beijk vertelde bezoekers van zijn stand wat een professionele molenmaker zoal moet kunnen om onze molens te onderhouden en te restaureren. Maar ook hoe dit vakmanschap met hout anders kan worden ingezet. In hetzelfde stalletje gaf Martijn van de Hulsbeek uitleg over het werk van de vrijwillige molenaars die sinds 1985 samen de Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o. vormen. Wim Huijberts, imker, had bij zijn stand een mobiele bijenkast, waarin (achter glas) te zien was hoe het leven van honingbijen zich afspeelt binnen een korf. En natuurlijk had bij ook voor liefhebbers diverse soorten honing te koop.
Jos Schaminee demonstreerde het oude ambacht van mandenvlechter, hier met voorgeweekte wilgentenen. Ook had hij diverse kunstig gevormde manden en figuren in zijn stand, die ook te koop waren. En op de achtergrond zorgde Ger Holtermans met zijn grotendeels zelfgebouwde straatorgeltje voor een gezellige muzikale omlijsting. Voor belangstellenden legde hij ook graag de techniek van dit mooie instrument uit.

In de molen gaven vrijwillige molenaars uitleg over de historie van de korenmolens in Beugen en over de werking van deze molen. In de invaart waren foto's en kaarten opgehangen van Beugen in de afgelopen 150 jaar. Op een balk tegen het molenaarsverblijf zijn de portretten van alle molenaars van de Martinus in chronologische volgorde opgehangen. Nog enkele vrije plaatsen voor aankomende molenaars!
Op de meelzolder waren foto's te zien van het wel

en wee van de Martinusmolen, door de jaren heen. Bezoekers konden ook even naar buiten om op de belt het gevlucht en de staart van de molen van nabij te bekijken. Op de steenzolder waren foto's en attributen verzameld van de eerste molen van Bartolomeus Heijs, een gesloten standerdmolen genaamd 'De Heidebloem', die bij de spoorweg aan de weg naar Rijkevoort stond. Deze molen is in 1937 verkocht aan Th. Groothusen, die er tot 1955 mee heeft gemalen. In het voorjaar van 1955 is deze molen onder grote belangstelling gesloopt (zie de foto's) en zijn de onderdelen verkocht.
Enkele buurtbewoners en leden van het Gilde hebben in de afgelopen maanden dit historisch materiaal opgespoord en bijeengebracht. Waaronder het zakkenstempel van Groothusen en zijn lederen zakkendragersjack. Zij hebben ook geholpen om de namen te achterhalen van personen op de historische foto's. In het bijzonder Piet Peters en Frans Kersten zijn wij daarvoor dankbaar.

Hier mag niet onvermeld blijven dat ook de nazaten van de molenaarsfamilies Heijs, Van den Berg en Groothusen zich in de afgelopen maanden hebben inzet om historisch materiaal voor dit jubileum op te sporen. Van al deze families waren op deze jubileumdag vertegenwoordigers aanwezig. Van de familie Van den Berg zelfs 20. Maar ook de eerste vrijwillige molenaars van de Martinus waren zeer betrokken en op deze dag aanwezig: Frits Harteman, Hans Heijs, Theo van Bergen, Ben Verheijen.
Tenslotte bedanken wij hier graag Vic Meulensteen (MOLA) en André Peters van Café-Restaurant het Posthuis voor hun bijdrage in de vorm van hapjes en drankjes voor alle vrijwilligers die deze feestelijke jubileumviering mogelijk hebben gemaakt. En natuurlijk bedanken wij alle andere vrijwilligers die bij de voorbereiding en/of op deze dag actief waren. Het is dankzij ieders inzet een prachtig jubileum geworden.

De molenaars van de Martinus

50-jarig huwelijk Mari en Gerra Goossens

Onnodig om dit jubilerende echtpaar voor te stellen aan de lezers van 'De Molenvriend'. In de rubriek 'Nieuws van de molens in de Regio', vermeldt Mari zelf al dat de Luctor et Emergo in het centrum van Rijkevoort, gedurende het weekeind van 7 en 8 juli door Paul en Harm in de vreugdestand is gezet, met een gouden 50 hoog in het gevlucht in de stralende zon. De molenaars van Rijkevoort en het bestuur van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o wilden hiermee het gouden bruidspaar openlijk feliciteren met hun huwelijksjubileum, maar hen ook hun erkentelijkheid betuigen voor alles wat zij samen in bijna 25 jaar hebben gedaan en betekend voor de molens en de molenvrienden in het Land van Cuijk e.o.

Mari en Gerra, we wensen jullie nog vele gelukkige jaren samen en temidden van de molenaars.

Sint-Jan in Rijkevoort

Mari Goossens vermeldde het al kort in zijn stukje "Uit de Regio: Luctor et Emergo, Rijkevoort". We hebben deze zomer de langste dag, de zonnewende, het feest van Sint Jan, gevierd door met een aantal molenaars uit het Land van Cuijk e.o. de molen in Rijkevoort 24 uur bemand te houden, open voor bezoekers en voor zover de wind ook meewerkte, 24 uur 'non stop'te laten draaien. Op de oproep van Walter Cornelissen werd positief gereageerd door de vaste molenaars Mari en Petro (Paul was elders voor een fiets-marathon) en door Martijn van de Hulsbeek, Pieter Aarts, Frans Rademakers, Jan Selten en Aart Mul.

De Sint Jan-marathon begon om 14.00 uur op zaterdag 23 juni en eindigde om 14.00 uur op zondag 24 juni. Jos en Yolande Vesters van het naastgelegen restaurant 'Het Molenhuys' hadden het terras bij de molen feestelijk aangekleed en hadden voor livemuziek gezorgd. De molen en het terras bleven de hele nacht verlicht. De deuren van de invaart waren geopend voor bezoekers.

We hadden de weers- en windverwachting voor die nacht vooraf goed bekeken. Op zaterdag nog matige wind, een krappe 3 Bft uit NW, in de nacht afnemend tot 2 en ruimend naar N. Bewolkt met kans op wat regen. Die voorspelling bleek helemaal juist. Tegen middernacht stopte het gevlucht en kort na middernacht kwam ook de voorspelde 'lichte regen'. Einde voor de muziek en het terrasbezoek. We hadden inmiddels bijna 30 bezoekers rondgeleid. De nachtelijke uren hebben we doorgebracht met gezellige gesprekken en regelmatig koffie. Vanaf de meelzolder hebben we de vroege zonsopgang van deze zondagochtend goed kunnen bekijken. Het werd zelfs zonnig. Na negen uur trok de wind iets aan en draaide de molen weer. De marathon werd afgesloten met gezamenlijk taart en vlaai eten, en daarna nog een geplande rondleiding van een groep bezoekers die door Paul waren uitgenodigd. Al met al, een geslaagde St. Janmarathon. Volgend jaar hopelijk iets meer wind.

Aart Mul

Ontmoetingsdag Brabantse molenaars

Het bestuur van de provicie Noord-Brabant heeft naar aanleiding van de erkenning door UNESCO van het molenaarsambacht, als blijk van waardering voor alle inspanningen van de vrijwillige molenaars in de provincie deze Ontmoetingsdag Brabantse Molenaars georganiseerd. Alle vrijwillige molenaars van de ruim 130 molens (wind- en water) in Brabant waren uitgenodigd op 7 juni 2018. Hoewel dit evenement op een donderdag werd gehouden, waren er toch rond 11 uur ruim 100 molenaars, waarvan een tiental uit onze regio, aanwezig in het Noord-Brabants Museum, een historisch gebouw dat vroeger het provinciehuis is geweest. Voor deze ontmoetingsdag mochten wij de prachtige raadszaal gebruiken, waarin nog alle ornamenten uit de tijd dat het provinciebestuur hier in de binnenstad van Den Bosch vergaderde, te zien waren. Stephan Tibosch en zijn team van de provincie, hadden voor ons het vogende programma voorbereid:

11.15 - 11.35 uur	Inloop
11.35 - 11.50 uur	Ontvangst door de commissaris van de Koning, Wim van de Donk
11.50 - 13.15 uur	Gezamenlijke lunch
13.15 - 13.30 uur	Afsluiting lunch door Statenlid Patricia Brunklaus
13.30 - 16.00 uur	Cultureel keuzeprogramma binnenstad 's-Hertogenbosch
16.00 - 16.15 uur	Afsluiting door gedeputeerde Leefbaarheid & Cultuur, Henri Swinkels
16.15 - 18.00 uur	Bezoek werk 'de Collse watermolen' van Vincent van Gogh met aansluitend een borrel.

Voor het cultureel keuzeprogramma was er keuze

uit (1) een vaartocht over de Binnendieze, (2) een cultuurhistorische stadwandeling of (3) bezoek aan de Sint-Janskathedraal en het Sint-Jansmuseum. Er het weer werkte helemaal mee!

Alles was werkelijk tot in de puntjes verzorgd. De excursies werden begeleid door deskundige (vrijwillige!) stadsgidsen. De commissaris van de Koning, Wim van Donk, gaf er blijk van zich goed in het onderwerp van deze dag verdiept te hebben. Het statenlid Patricia Brunklaus schetste iets van de discussie die binnen Provinciale Staten gevoerd was om te komen tot het aanbieden van deze ontmoetingsdag. Gedeputeerde Henry Swinkels ging nog nader in op de cultuurhistorische waarde van het materieel erfgoed 'molens' in de provincie en de belangrijke taak die vrijwillige molenaars hebben om dit in stand te houden. Hub van Erve kreeg de gelegenheid om de aanwezige molenaars uit te leggen "wat ons als mulders te doen staat" om inhoud te geven aan de erkenning van het ambacht door UNESCO. We zullen er echt mee aan het werk moeten!

Tenslotte konden we tijdens de afsluitende borel (met heel veel heerlijke hapjes), in kleine groepjes allemaal nog een rondje maken door het Noordbrabants Museum, vooral om de schilderijen van de Collse en de Genneper watermolen te zien. Al met al een heel mooie en gezellige dag waarin molenaars uit heel Brabant alle gelegenheid hadden om bij te praten. Met heel veel dank aan de provincie Noord-Brabant voor dit initiatief en voor de uitstekende verzorging daarvan.

Aart Mul

Molenaarsvak erkend UNESCO erfgoed

Wat betekent deze erkenning voor de molenaar?

Naar aanleiding van mijn toespraakje op de 'Mulderdag' op 7 juni in het Brabants Museum vroeg Aart Mul mij of ik dat verhaal misschien eens op papier kon zetten en aan hem toezenden als artikeltje in De Molenvriend. Bij deze voldoe ik aan die vraag en presenteer hierbij: "wat ons als mulders te doen staat."

Toevallig trof ik het dat ik betrokken werd bij een zeer belangrijk moment voor ons als molenaars. Samen met Christa Bruggenkamp als vertegenwoordiger van het Gild Fryske Mounders, Bas de Deugd als vertegenwoordiger van het Gilde van Vrijwillige Molenaars en Wouter Pfeiffer als vertegenwoordiger van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde mocht ik als vertegenwoordiger van De Hollandsche Molen afreizen naar Zuid-Korea om daar op het eiland Jeju tijdens de internationale conferentie van de Unesco het Ambacht van Molenaar op wind- en watermolens te zien worden toegevoegd aan de Internationale lijst van immaterieel erfgoed. Voor toevoeging aan die lijst moest het dossier voldoen aan een aantal criteria waarvan ik de belangrijkste wil noemen.

1. Voor het ambacht is een flinke dosis kennis nodig. Deze ligt op het gebied van de constructie en werking van de molen, het kunnen werken met de molen en kennis van de omgeving en niet te vergeten de weersomstandigheden. Deze kennis dient steeds vergroot en bewaard te worden.
2. Dit vakmanschap dient geborgd/verzekerd te worden voor de toekomst. Dit houdt in dat er

Molenaarsdag in het Brabants Museum

beschreven moet worden wat het vak inhoudt en dat er cursusmateriaal moet zijn (gemaakt) dat steeds wordt bijgehouden en verbeterd (denk aan de basiscursus en de lesbrief) en dat er opleiding verzorgd dient te worden door de organisaties.

3. Het vak en de vakkennis dienen te worden doorgegeven aan de volgende generatie. De molenaars moeten (pro)actief de jeugd betrekken bij het ambacht en hun kennis doorgeven aan hun opvolgers.
4. Het vak van molenaar dient gepromoot te worden in de samenleving rondom de molens en daarbuiten. Door het organiseren van diverse activiteiten dient het vak onder de aandacht gebracht te worden van zoveel mogelijk mensen. Denk aan nationale en regionale molendagen, dorpsgebeurtenissen, organiseren van bakwedstrijden, etc.
5. De kennis en kunde dient ook gedeeld te worden met andere organisaties op het gebied van (immaterieel) erfgoed. Dit geldt dan niet alleen voor Nederland, maar ook voor andere landen. Met name wordt hier gedacht aan het helpen opzetten van organisaties op het gebied van molenbehoud en behoud van het vak. Landen als Polen, Bosnië-Herzegowina en Iran, maar ook de Scandinavische landen en de Baltische staten zijn erg geïnteresseerd in onze organisaties. Daarom hebben we het als molenorganisaties op ons genomen om in 2020 een internationaal molen(aars)congres in Nederland te houden.

Zoals u zult begrijpen uit bovenstaande houdt deze plaatsing op die lijst voor ons als molenaars een aardige verplichting in. We zullen dus aan de bak moeten en leerlingen opleiden in het bedienen van de molen, maar ook de vervolgstap; het laten werken van de molen, of het nu gaat om graan malen, hout zagen, olie slaan, pellen of wat er meer met molens gedaan kan worden. Werk aan de winkel dus voor ons als ‘oudere generatie molenaars’.

Maar, zult u ook vragen, wat is het voordeel van die plaatsing op de lijst? Wat brengt het ons (financieel) op?
Welnu, in eerste instantie kan ik daar geen duidelijk antwoord op geven. Wel is het natuurlijk zo dat de Nederlandse staat (het ministerie van OC en W) ons ambacht met veel trots als eerste Nederlandse nominatie heeft voorgedragen. Dat houdt dus in dat men als rijksoverheid niet zomaar langs ons heen kan. Ook naar provinciale en gemeentelijke overheden en waterschappen kunnen we ons beroepen op onze status als internationaal (immaterieel) erfgoed. Wij zijn niet zo maar een stelletje (min of meer goedbedoelende) vrijwilligers die een beetje met molens spelen voor hun hobby! Nee, wij zijn nu officieel hoeders van het erfgoed en hebben dus wat in te brengen als het over molens en molenaars gaat. We hebben dus een officiële status gekregen, en daar moeten we gebruik van maken.

Hub van Erve

Een hete en droge zomer

Effecten op wind- en watermolens

Gerard Cox zong ooit: *"'t Is weer voorbij die mooie zomer. Die zomer die begon al haast in Mei"*.
Nu in september van 2018 kunnen we dit zeker ook zeggen. Het was meteorologisch ook een heel opmerkelijke zomer, waarin bijna alle records van (veel) zonuren, (langdurig) hoge temperaturen, (heel) weinig regen en extreem lage relatieve vochtigheid werden gebroken of heel dicht benaderd. Voor de windmolenaar was ook de windrichting en de windsterkte sinds mei bijzonder. Vaak wind uit zuidelijke, oostelijke of noordelijke richtingen, bijna nooit wind uit westelijke richtingen. En dan ook nog vaak heel weinig wind, te weinig om te malen. Ideaal voor de vakantiegangers die niet ver weg hoefden voor mooi weer. Ook voor de huisschilders, die ideale condities hadden om veel dagen, vele uren ongestoord te kunnen doorwerken, al droogde de verf soms wel erg snel. Ronduit rampzalig voor de boeren, die hun gewas en hun graslanden zagen verpieteren als ze niet konden of mochten beregenen. Pas in de tweede week van augustus keerden langzaam de weercondities terug tot wat in Nederland en NW-Europa gebruikelijk was. De meteorologen hebben hun best gedaan om deze bijzondere zomer te beschrijven, die te vergelijken met eerdere warme en droge zomers, en om daarvoor een verklaring te vinden. Er werden vergelijkingen gemaakt met eerder beschreven extreme zomers, zoals die van 1904, 1944, 1976, 1994, 2006. [KNMI].

Meteoroloog Margot Ribberink probeerde 17 augustus 2018 in een artikel op weer.nl zelfs een vergelijking te maken met de extreme zomer van 1540. Dit op basis van weerkaarten die bewaard zijn gebleven en de beschrijvingen die weerhistoricus Jan Buisman daarover heeft kunnen vinden en heeft beschreven in zijn boekenserie: "Duizend jaar weer, wind en water in de lage landen" vooral in deel 3: (1450 – 1575).

Margot Ribberink beschrijft de gelijkenissen en de verschillen tussen 1540 en 2018 als volgt:
"Op de weerkaarten uit 1540 zien we dat de droogte en de hitte in de zomer net zoals in deze zomer werd veroorzaakt door een zogenaamde blokkade. Een uitloper van het Azoren hogedrukgebied lag van juni tot en met augustus boven Engeland, Frankrijk, Spanje en Portugal, Duitsland, de Alpen en Italië en hield alle depressies op de Oceaan en regen brengende storingen tegen. Lagedrukgebieden trokken via IJsland naar Scandinavië. Toch een tikkie anders dan de plaats van het hogedrukgebied dit jaar. Begin deze zomer lag de kern van het hogedrukgebied boven het noorden van Europa waardoor Scandinavië een record zonnige, droge en warme zomer beleefde met talrijke bosbranden in Zweden."
Verderop in haar beschrijving van 1540: "Drinkwater was ontzettend duur. Een maat water koste evenveel als een maat wijn… Brood was er ook niet of nauwelijks, niet omdat er geen graan meer was, maar omdat water- noch windmolens konden malen. Het waterpeil zakte zo erg dat molens stilvielen en het graan niet langer gemalen kon worden, met hongersnood tot gevolg."

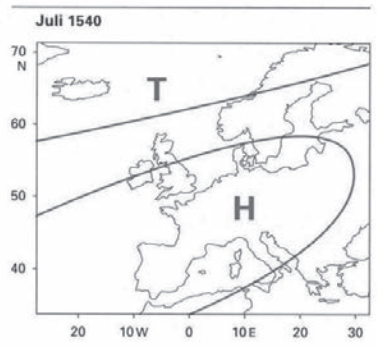

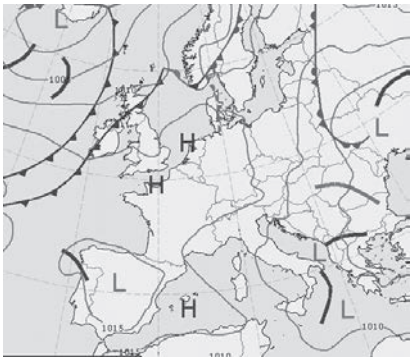

Het linker weerkaartje is afkomstig van Jan Buisman, het rechter is een recente o.b.v. het HIRLAM-model.

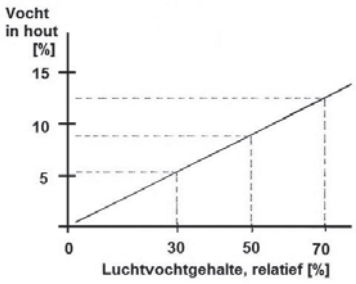

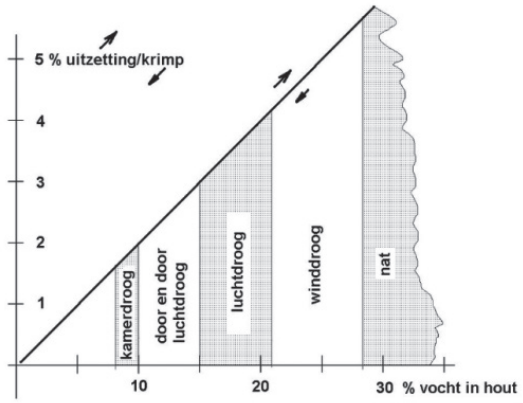

Invloed van luchtvochtigheid omgeving op vocht in hout (links) en invloed vochtgehalte op krimp (rechts)

Zo dramatisch is het gelukkig in Nederland en NW-Europa in 2018 niet geworden, al kennen we nog niet alle gevolgen. In 1540 waren wind- en watermolens (en rosmolens) nog onmisbaar voor de productie van meel, olie en andere voedingsmiddelen. In augustus bleek dat voor de nu nog bestaande windmolens in Nederland, en vooral in Gelderland en Oost-Brabant vooral de extreem lage luchtvochtigheid gedurende vele weken geleid heeft tot extreme uitdroging van de houten onderdelen van het gaande werk. Daardoor aanzienlijke krimp en veel losse wiggen.
In overzichten van het KNMI waarin de relatieve vochtigheid is vermeld, is te zien dat vooral in de maand juli de relatieve vochtigheid in midden Gelderland en Oost-Brabant extreem laag is geweest. De RV daalde regelmatig tot waarden tussen 20 en 30%, terwijl die in 'normale zomers' in dit deel van Nederland niet lager is dan 65 tot 50 %. Bovendien werd het in de molens en zeker in de kap, langdurig veel warmer dan gebruikelijk. En de askoppen en hekwiggen stonden vele weken in de volle zon, bij lage luchtvochtigheid.
Geen echte verrassing dus, dat begin augustus van diverse molens in het Land van Cuijk meldingen kwamen van losse wiggen. De kleinere wiggen van het gaande werk konden de molenaars nog wel zelf aanslaan. Ook ontstane speling in de wiggen van het bovenwiel kon door de molenaars nog wel zelf worden verholpen. Maar als je bij langzaam rondgaan van het wiekenkruis regelmatig een stevige bons hoort, is het toch beter om de molen stil te zetten en de molenmaker te bellen om de roedewiggen aan te slaan en opnieuw te borgen. De molenaars van de Maasmolen, de Zeldenrust, de Korenbloem en De Vooruitgang meldden losse roedewiggen en schuivende roeden. De molenmakers Coppes en Beijk meldden ieder tenminste 10 gevallen in hun klantenkring. Gelukkig heeft een ervaren molenmaker het probleem binnen enkele uren opgelost. De nu toenemende luchtvochtigheid doet de rest.

Toch wel interessant om nog even in te gaan op de achterliggende mechanismen van 'het werken van hout' en in het bijzonder van het krimpen daarvan. Dit omdat 'werken van hout' belangrijk is voor de bruikbaarheid van hout als constructiemateriaal. De factoren van belang zijn in kaart gebracht, en toegepast in modellen waarmee het te verwachten zwellen, krimpen en kromtrekken kan worden voorspeld. De belangrijkste factoren zijn: houtsoort, groeisnelheid, plaats in de stam, het 'wateren', wijze van uitzagen uit de stam, grootte van het object en de actuele omgevingscondities: temperatuur en relatieve luchtvochtigheid (RV). En bij dit alles de factor tijd. Deze zomer waren deze laatste 3 factoren extreem: hoge temperatuur, lage luchtvochtigheid, lange duur van deze extreme condities. Uit al deze factoren kan de hout-vakman een zgn. 'krimpcoëfficient' afleiden. De krimp per % daling van de RV. Voor een balk van vurenhout kan het dan gaan om 0.15 – 0.30 % in de breedtemaat. En deze zomer zaten we in Oost-Brabant langdurig op wel 20% lagere RV dan gebruikelijk in de zomermaanden, ook in de molen.
De basis van alles is dat hout, als plantaardig materiaal 'hygroscopisch' is. De hoeveelheid vocht in het hout varieert met de relatieve vochtigheid van de omgeving. En doordat dit in het hout 'gebonden water' is, zwellen en krimpen de houtcellen en vezels afhankelijk van het vochtgehalte. In bijgaande figuren is dat nog eens zichtbaar gemaakt.

Aart Mul

Bronnen:
KNMI, Nederland nu, Klimatologie, Juli 2018; 'Record droog, record zonnig en zeer warm'
RRS_Nederland, Weer.nl; Meteogroup
"Duizend jaar weer, wind en water in de lage landen", Van Wijnen - Franeker.
http://www.klussen-in-frankrijk.eu/233-gegevens-over-hout-eigenschappen-van-hout.html

Onderscheiding Molenstichting Gennep

Bron: KLIK nieuws, De Maasdriehoek, 31 juli 2018

De Molenstichting Gennep ontving op zaterdag 27 juli een gemeentelijke onderscheiding, de Ganapja. Reden daarvoor is de inzet van de stichting om de drie beeldbepalende molens in gemeente Gennep in stand te houden.

Het bestuur en de vrijwillige molenaars van de Molenstichting hebben met hun inzet een substantiële bijdrage geleverd aan de instandhouding van het Genneps cultureel erfgoed. In de afgelopen 20 jaar hebben zij ervoor gezorgd dat de drie molens in Gennep, Ven-Zelderheide en Heijen er prachtig bij staan. De molenaars voeren allerlei onderhoud uit aan de molens. De molens draaien op vaste tijdstippen en zijn toegankelijk voor publiek. Scholen, verenigingen en voorbijgangers krijgen er rondleidingen en voor de kinderen is er een kleurplaat en zakje zelf gezeefd meel. Gemeente Gennep waardeert het werk van de Molenstichting zeer en bekroont dit met het uitreiken van de Ganapja. Harry Kaak mocht namens de stichting, de onderscheiding in ontvangst nemen.

De vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o. feliciteren de Molenstichting Gennep van harte met deze onderscheiding.

De Nieuwe Molenwereld

Op uitnodiging van de stichting Molenwereld waren Frits Harteman en ik aanwezig bij de feestelijke presentatie van het eerste nummer van “De Nieuwe molenwereld” op 23 juni, in de nissenhut bij de recent nieuwgebouwde Keldonkse molen. De stichting en de uitgever hadden deze locatie gekozen om de presentatie van het blad te kunnen combineren met een interessante excursie.

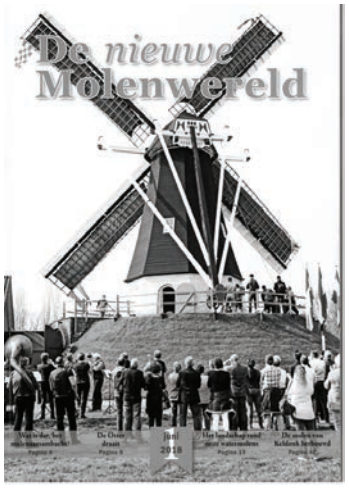

In het eerste nummer wordt de herbouw van de Keldonkse molen ook uitgebreid besproken. Stichting Korenmolen De Hoop Keldonk en de stichting Molenwereld hadden samen een interessant en gevarieerd programma voor deze middag samengesteld. Sjoerd Veerman, Jan Scheirs, Ton Meesters en Nico Jurgens verzorgden presentaties. Nadat een film was vertoond over de herbouw van de molen, konden de molen en een expositie daarover bezichtigd worden.
Tenslotte ging iedereen naar huis met het eerste exemplaar van een prachtig uitgevoerd tijdschrift, met wel 87 fraai geïllustreerde pagina’s met een keur aan moleninformatie. Zie: www.molenwereld.com voor meer informatie.

Aart Mul

Aan de licht

Jan Maas

In het laatst verschenen verenigingsblad No. 101 stond bij de mededelingen van het bestuur dat er weer een 6-tal nieuwe leden bij waren gekomen, waaronder ondergetekende.

Echter, achter mijn naam stond vermeld MIO, terwijl ik sinds vorig jaar oktober mijn getuigschrift bezit. Een mail naar Aart Mul, dat ik inmiddels geslaagd was, monde uit in wat mailverkeer en een bezoek van Aart aan een van de molens waarop ik draai (Kilsdonk).

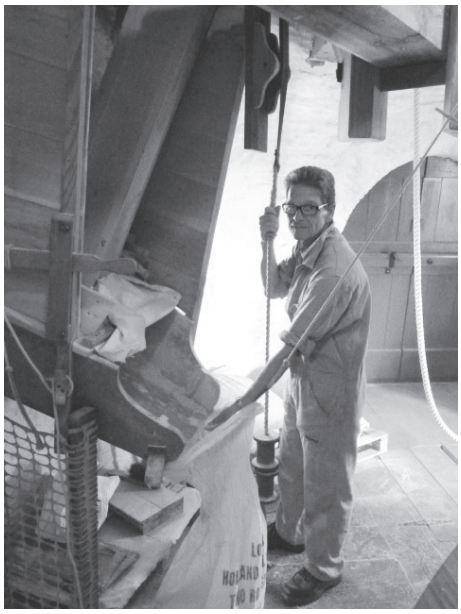

Maar laat ik me eerst even voorstellen:
Jan Maas uit Kerkdriel (Gelderland) 62 jaar oud, getrouwd met Joke, 2 dochters en 3 kleindochters.
Tot en met 2007 heb ik 33 jaar bij CeHaVe mengvoeders gewerkt, begonnen als scheepslosser en daarna via de fabriek opgewerkt tot productiebaas en de laatste jaren als productieplanner.
Na 4 reorganisaties die ik overleefde, was ik bij de 5e wel de klos. Nu ben ik sinds die tijd sporthalbeheerder bij een multifunctioneel centrum in ons dorp. Waar ik werkelijk van alles doe. Mijn bijnaam is daar 'Jan die alles kan'! Ik heb 33 jaar in het meel gewerkt dus het lijntje naar de molen is dan klein. Ik was zo gek van molens, dat mijn vrouw zei: ga toch leren voor molenaar, dat is echt iets voor jou. En zo ben ik in april 2015 begonnen met mijn opleiding op beltmolen "Vento Vivimus" (betekent: Leven van de wind) in Hurwenen, met als instructeur Petro van Doorne. Ja inderdaad die bekend is van de weercursussen die hij geeft aan molenaars. Na 600 uur op mijn 'eigen' molen en bijna 400 op andere heb ik in het voorjaar 2017 toelatingsexamen gedaan in Culemborg op Stellingmolen "De Hoop" en 5 oktober van datzelfde jaar mijn landelijk, op beltmolen "De Bouwing" in Geldermalsen. Tijdens mijn opleiding ben ik verschillende keren op de watervluchtmolen in Heeswijk-Dinther geweest om te 'oefenen'. En daar vroegen ze al snel of ik na mijn examen daar wilde blijven draaien. maar ook in Hurwenen hadden ze me graag. Dus draai ik nu de 1e en 3e zaterdag daar, en de 2e en 4e zaterdag van de maand op De Kilsdonkse molen.

Een heel verschil, zien we in Hurwenen maar af en toe bezoekers, op Kilsdonk komen er meer dan 20.000 per jaar! Maar dit is dan ook een uniek complex, met een wind- en watergedreven korenmolen, en een watergedreven oliemolen (met voor én naslag!), die ook nog door de wind kan worden aangedreven! Op de korenmolen wordt er nagenoeg elke zaterdag gemalen voor de bakker, (is er geen wind, dan malen we op het waterrad) en olie uit walnoten geslagen in de oliemolen. En zoals eerder vermeld is Aart (Mul) zaterdag 9 juni bij ons op bezoek geweest, en volgens mij heeft hij genoten van de Kilsdonkse molen. Dus mochten jullie in de buurt zijn van Hurwenen of Heeswijk-Dinther, dan zijn jullie hierbij uitgenodigd voor een rondleiding. Natuurlijk zal ik zeggen 2 van de mooiste molens van Nederland en omstreken, maar ja dat zegt iedere molenaar van zijn eigen molen.

Johan Reijnders stopt na 35 jaar als molenaar

In de rubriek (Nieuws van...) ‘Molens in de regio’ vermelden Stefan en Bianca Willens dat Johan Reijnders heeft besloten zijn activiteiten als vrijwillig molenaar op de Jan van Cuijk te beëindigen. Daarin geven ze al een korte schets van hetgeen Johan sinds het begin van zijn opleiding tot vrijwillig molenaar, 1983 zoal heeft gedaan. Vooral aandacht voor zijn activiteiten in de eerste jaren en de laatste 6 jaar als molenaar op de ‘Jan van Cuijk’ in St. Agatha.
In de afgelopen 35 jaar heeft Johan Reijnders zich als vrijwillig molenaar op verschillende manieren ingezet voor het behoud en de promotie van de molens in het land van Cuijk e.o.
Johan was medeoprichter van de ‘Molenvrienden Land van Cuijk e.o.’ en trad aan als eerste voorzitter van onze vereniging. Samen met zijn overleden vrouw Olga maakten ze samen jarenlang de Molenvriend. Olga deed het typ- en het stencilwerk, terwijl Johan de opmaak verzorgde. Stefan Willems vertelde dat hij samen met Johan en Olga vele rondjes rond de keukentafel heeft gelopen om de pagina’s op volgorde te leggen en om ze dan te voorzien van nietjes en adresstickers.

Aan de licht in de Jan van Cuijk

Zijn persoonlijke herinneringen aan die eerste 32 jaar als vrijwillig molenaar heeft Johan zelf treffend verwoord in ‘De Molenvriend’ nr. 84, in de rubriek ‘Aan de licht’. Voor hem toen ‘Weer aan de licht’.
Het lijkt ons (de redactie) passend om zijn herinneringen van toen (2012) nogmaals met de lezers van De Molenvriend te delen. Herinneringen aan een tijd die veel lezers ook zelf met hem hebben meegemaakt.
Hij schreef toen:
Toen ik in 1979 met mijn gezin vanuit het westen des lands naar Cuijk verhuisde kon ik niet bedenken dat ik enkele jaren later deel zou nemen aan de opleiding tot vrijwillig molenaar. Rond mijn geboorteplaats Amsterdam en later in mijn laatste woonplaats in Noord-Holland, Wervershoof stonden weliswaar molens maar die leken mij toen verstilde en op afstand staande monumenten. Misschien moest het zo zijn dat ik door de verhuizing naar Cuijk vrijwel recht tegenover de molen Jan van Cuijk kwam te wonen. Regelmatig zag ik de molen draaien en al snel ontdekte ik dat daar een enthousiaste club mensen, onderleiding van Niek Wortman zich verdiepte in het vrijwillig molenaarschap. Ik maakte kennis met deze mensen en besloot deel te nemen aan de cursus.
Omdat de lesgroep nogal omvangrijk was besloot men de club te splitsen en zo kreeg ik Theo van Bergen als vaste instructeur toegewezen. Mijn eerste les kreeg ik op de Molen De Reus te Gennep, maar al kort daarna ontving ik les onder de bezielende leiding van Theo op zowel De Korenbloem te Mill als de molen Martinus te Beugen; daar maakte ik kennis met molenaar Gerrit van den Berg. Kennismaken deed ik ook met het molenwereldje in het Land van Cuijk, waar op z’n tijd molenaars en molenliefhebbers huiskamervergaderingen hielden en zo met elkaar ditjes en datjes op molengebied uitwisselden. Dat de molenaars behoefte hadden aan een vereniging waar de belangen van, en de informatie over de molens beter te behartigen

zouden zijn bleek uit de oprichting van de vereniging Molenvrienden land van Cuijk in 1985, waarvan ik de eerste voorzitter mocht zijn. Na het behalen van het diploma in 1983 draaide ik samen met Stefan Willems enige tijd op de molen De Korenbloem te Mill en de Heimolen te St.Hubert. Een unieke kans kregen wij toen de herbouwde standerdmolen De Neije Kreiter te Volkel in dienst kwam. Het was een bijzondere ervaring een totaal nieuw gebouwde molen te mogen bedienen. Gedurende 15 jaar werkten Stefan en ik prettig samen op deze molen. Door ziekte en later het overlijden van mijn echtgenote Olga ben ik na 2003 niet meer actief geweest op een molen, al bleef ik toch alle zaken rond de molens volgen en nam ik na 2007 samen met mijn vriendin Leny regelmatig deel aan diverse molenexcursies. Mijn terugkeer op de molen kreeg vorm toen de Molenvrienden de Brabants-Vlaamse molendag 2012 organiseerden. Al enige tijd waren Stefan en ik in gesprek over mijn comeback; vanaf november 2012 begon ik weer mijn activiteiten op de molen, een experiment bleek dat voor mij niet, want na de jarenlange samenwerking met Stefan leek het alsof ik nooit was weggeweest. Zo ben ik nu dan alweer samen met Bianca en Stefan actief op de molen Jan van Cuijk. De molen waar ik 32 jaar geleden mijn eerste molenaarsstapje deed.

Johan, de Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk e.o. en de molenaars zijn je dankbaar voor alles wat je in de afgelopen 35 jaar voor ze betekend hebt. We hopen je nog vaak in ons midden te zien.

Aart Mul

Molens in de regio

De Martinus te Beugen

De tijd tussen de Molenvriend 101 en 102 zijn we met verschillende zaken druk geweest op de Martinusmolen. Nog voor de schoolvakanties twee groepen buitenlandse uitwisselingsstudenten van Metameer Boxmeer ontvangen, rondgeleid en uitgebreid geïnformeerd over Nederlandse windmolens. Natuurlijk zijn we allemaal (behalve Aart) met vakantie geweest, maar daar tussendoor zijn vooral Pieter en Aart druk geweest met het noordkoppel. Dit ligt open en is gebild. Hierbij valt ons op dat we dit eigenlijk veel te weinig doen en dus de praktijkervaring missen. Dit is waarschijnlijk dan ook een van de eerste onderdelen van ons mooie ambacht die in de vergetelheid zullen belanden. De meelring is inmiddels dichtgesmeerd met roggemeel. Alles is klaar om het koppel weer dicht te leggen.

Pieter Aarts bilt één van de molenstenen van de Martinus te Beugen

Vrijwel alle woensdagen en enkele zaterdagen (Marko) is er gedraaid, voor zover de soms minimale wind dat toeliet. Verder zijn we druk geweest met het organiseren van het 150-jarig bestaan van de Martinusmolen, een hele klus die gelukkig niet te vaak voorkomt. Daarbij enthousiaste lokale medewerking. Hoe dit feestje er uitziet leest U in een andere bijdrage aan deze Molenvriend.
Pieter Aarts, Marko Sturm, Harm van Es, Aart Mul

Korenmolen Jan van Cuijk te St. Agatha

Molenaar Stefan Willems is bereikbaar via een nieuw telefoonnummer 06 - 53 78 19 49.
In een jarenlange prettige samenwerking tussen de molenaars Johan Reijnders en Stefan Willems, is sinds 1 juli 2018 verandering gekomen. Johan Reijnders heeft besloten zijn activiteiten op de molen te beëindigen. Volgens Johan een moeilijk besluit. Gezondheidsredenen en de toch fysiek zware werkzaamheden hebben hem deze keuze doen maken. Johan Reijnders

is in 1983 begonnen met zijn opleiding tot molenaar op de Jan van Cuijk, in 1986 rondde hij zijn opleiding af met een succesvol examen. Samen met Stefan Willems heeft hij vele molens bemalen. De laatste 6 jaar is hij actief geweest, daar waar hij zijn loopbaan in de molenwereld begon. In 2016 heeft Johan de restauratie van de molen met succes begeleid. Volgens eigen zeggen “een prachtige ervaring om te mogen meemaken”. Gelukkig heeft Johan ook andere hobby’s waar hij zijn vrijgekomen tijd aan wil gaan besteden. Molenaar Stefan Willems, die de molen sinds 2001 in beheer heeft gaat de werkzaamheden samen met zijn vrouw Bianca voortzetten.

Stefan en Bianca Willems

De Bergzicht te Gassel

Molen ‘Bergzicht’ in Gassel heeft deze zomer weer bijna alle donderdagen gedraaid en gemalen, voor zover de wind dat toeliet. Hoogtepunt was wel het molenaarsjubileum van Jan van Haren (de vader van Peter), dat we samen met zijn familie en zo’n 30 molenaars uit het Land van Cuijk e.o. gevierd hebben in de molen. Op de zonnige zaterdag 14 juli 2018. Jan was op die dag precies 70 jaar actief als molenaar. Op 14 juli 1948 begon hij op de molen van zijn vader Frans van Haren, en ook starte hij toen zijn opleiding voor beroeps korenmolenaar. Wij, de huidige vrijwillige molenaars op zijn molen, zijn blij dat hij nog bijna dagelijks aanwezig is in zijn bedrijf en op de molen. Elders in dit nummer een uitgebreider verslag van dit niet alledaagse jubileum en iets over die 70 jaar.

Jos van de Kerkhof neemt afscheid van de molenstichting Gennep

De Reus te Gennep

De vernieuwde roede is inmiddels opgehekt, en aan de nieuwe baard wordt gewerkt. We hebben de roedewiggen aangeslagen… We hebben met alle vrijwillige molenaars twee keer feest gehad bij de Reus. De eerste keer was woensdag 11 juli bij het afscheid van Jos van de Kerkhof als geldsprokkelaar voor de molenstichting Gennep, met een verzorgde lunch, overgoten met allerlei sterke verhalen over o.a. de manier waarop in de begintijd van de stichting de gelden geregeld werden.
De tweede keer was bij het officiële 20-jarig bestaan van de stichting op zaterdag 28 juli. Met weer een uitstekend verzorgde lunch en nog meer verhalen en herinneringen uit de 20 jaar dat de stichting bestaat. Bij deze gelegenheid waren behalve (oud-) bestuursleden en molenaars, ook de burgemeester van Gennep en genodigden aanwezig. De Ganapja, de gemeentelijke onderscheiding van Gennep voor grote verdiensten werd uitgereikt aan de molenstichting, en Harry kaak, instructeur, mocht het beeldje in ontvangst nemen.

Frans Rademakers, molenaars De Reus

De Mariamolen te Haps

Op verzoek van de vereniging Molenvrienden heeft molenaar Don Werts op Eerste Pinksterdag, 20 mei zijn molen opengesteld voor bezoek door de collega-molenaars in het Land van Cuijk e.o. Het was gelukkig prachtig weer, met voldoende wind om ‘voor de prins’ te draaien. Er was goede belangstelling om deze bijzondere molen in het Land van Cuijk nog eens rustig te bekijen. Don en zijn vriendin gaven uitleg over de huidige staat van de molen en over hun plannen om in eigen beheer wat te restaureren en te verbeteren.
Voor de bezoekende molenaars een leuke en gezellige middag.

Aart Mul

De Gerarda te Heijen

Bij de Gerarda is niet veel gebeurd; zoals zo vaak waren er weer veel bezoekers uit het buitenland. Eén middag was wel bijzonder want er kwamen tegelijkertijd mensen die op vakantie gingen naar Zuid-Afrika, als mensen die uit Zuid-Afrika hier op bezoek waren. Boven onze zithoek op de meelzolder heeft Harry een nieuwe laag planken gelegd. De kieren tussen de oude planken op de steenzolder naast de steenkuip

Op Eerste Pinksterdag was de Mariamolen te Haps geopend

waren zo groot dat we iedere dag de tafel en stoelen af moesten vegen. Als het goed is hebben we voortaan koffie zonder extra toevoegingen!

Frans Rademakers, Harry Kaak

De Lindense molen te Katwijk

We hebben In deze zomermaanden weinig gedraaid en daardoor hebben we weinig te melden. De molen staat er goed bij. Op 18 mei is de bliksemafleiding gecontroleerd en doorgemeten door het Gilde van Vrijwillige Molenaars. De installatie was goed op de aardpennen na, deze gaven te veel weerstand. De norm is <2,5 Ω, de aardpennen hadden een weerstand van 7,06 en 8,63 Ω. Een installatiebedrijf heeft dit verholpen door de aardpennen vele meters dieper de grond in te brengen.

Peter Simons

De Korenbloem te Mill

In deze warme zomer hebben we wat minder gedraaid. Dat kwam doordat het soms te heet was om op de molen te zijn en omdat de verbouwing van de camper voorrang had. Deze verbouwing moest af zijn voor de vakantie. De eerste keer na de vakantie dat we aan het draaien waren bonkte het in de kap. De roeden zaten los en bonkten op de keerklossen. De wiggen in de askop waren te veel gekrompen door het warme weer en moesten worden aangeslagen. We hebben toen maar alle wiggen en kammen in de molen een tik op hun kop verkocht. De losse kabel van de bliksemafleider heeft twee schroeiplekken opgelopen deze zomer. Bij het vastzetten van de roeden hadden we de kabel niet mooi vrij neergelegd maar slordig met een lus over elkaar. De blikseminslag had geen zin in een extra bocht en nam de kortste weg met een schroeiplek als gevolg (zie foto). We hebben er van geleerd, we zullen in het vervolg de kabel mooi vrij en zonder lussen aan de roede vastmaken.

Peter Simons

De Maasmolen te Nederasselt

Ruim een jaar geleden, besloten Frans en ik dat het niet meer verantwoord was met de Maasmolen te draaien. De molen was scheef gezakt en we hadden twijfels over de conditie van de steenbalk en pen. Een ingrijpende restauratie was het gevolg en de molen was weer helemaal up to date, althans dat dachten we. Zelf hebben we al geconstateerd dat de conditie van de molen met rasse schreden achteruit holt. De trap inclusief trapbomen, schoren, slof, kruihaspel, kandelaar en nonnen zijn nodig aan vervanging toe. Volgens het PIP-plan heeft molenmaker Coppes de opdracht gekregen om dit jaar de molenkast te schilderen, maar nu ook de extra opdracht heeft gekregen de trap te vervangen. Het gevlucht wordt volgend jaar onder handen genomen en op dit ogenblik zijn we met hulp van Nico en Wilma, onze collega's van

de Zeldenrust, de heklatten aan het ontdoen van al het mos, alg en begroeiing. Verder zijn er diverse ontwikkelingen gaande die onze aandacht vragen. Zo komt er een nieuwe woonwijk op 300 meter afstand van de molen, waarvan enkele huizen en bomen ons windrecht ernstig aantasten. Ook een club enthousiaste mensen zijn bezig met het ontwikkelen van een ECO-dorp rond de molen. Dit ECO-dorp bestaat uit woningen die geheel energieneutraal zijn en deels onder de grond worden gebouwd. Hier komen mensen wonen die ook zelf hun groente gaan verbouwen en verkopen en de ontwikkelaars denken dat de molen hier een mooie rol in zou kunnen spelen. De verkoop van de molens heeft, i.v.m. met de verkiezingen en het aantreden van een nieuw college, ernstige vertraging opgelopen en de molenaars zijn erg benieuwd hoe nu verder. Op 30 augustus krijgen we tekst en uitleg over de stand van zaken en kunnen we jullie meer laten weten.

Verder heeft de Maasmolen te melden dat door de langdurige droogte de roede van enden 2/4 door de askop zakte. De molen is direct stil gezet. Onderzoek liet zien dat ook het molenwiel was ontzet, het stond scheef op de as en de keggen waren eruit gevallen. Tijdens de controleronde was er nog niets te zien. We hebben direct Peter Coppes gebeld, die had nog een weekje vakantie, en we hoorden dat we nummer 6 in de rij waren. Gelukkig heeft hij nog dezelfde week het euvel kunnen verhelpen. Erg bijzonder en een goed leermoment, controleer de keggen en kammen voor je gaat draaien.

Rob Snel, Frans Heesen, Piet Verbiesen

De Vooruitgang te Oeffelt

Op de Vooruitgang in Oeffelt zijn in opleiding: Aart Mul (Boxmeer), Piet Verbiesen (Groesbeek) en Pieter de Haan (Cuijk). Albert Voet is geslaagd voor het examen vrijwillig molenaar van “de Hollandsche Molen”. Albert draait op de Coppens molen in Zeeland.

Op nationale molendag hebben we in totaal 75 bezoekers gehad, met vele enthousiaste reacties. Ook hebben we weer een groep Duitse studenten ontvangen in het kader van de uitwisseling van de Metameer Jenaplanschool uit Boxmeer.

Door de droogteperiode hebben we extra aandacht besteed aan loszittende wiggen in het bovenwiel en roedewiggen. De wiggen in het bovenwiel hebben we aangeslagen. De roedewiggen worden door de molenmaker vastgezet. Het hekwerk is vastgezet met ijzeren spijkers. Deze zijn na 30 jaar aan het doorroesten. We lossen dit op met boutjes.

John Houben, Theo van Bergen, Sonja Middelink

De Korenbloem en watermolen te Oploo

Door een fout van de redactie was de bijdrage van de molens uit Oploo niet opgenomen in nummer 101. Het nieuws uit deze periode is daarom verwerkt in deze bijdrage.

De Korenbloem

De aanvraag voor de kleurwijziging ligt ter goedkeuring bij R.C.E., Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Het is dus afwachten of de vergunning wordt verleend. De molen draait verder prima, het kruien gaat sinds de onderhoudsbeurt stukken lichter. Aan de iets vlakkere stand van de voorzoom zijn we gewend geraakt en de molen reageert rustig op variaties in windsnelheid en –richting.

Dat het voorjaar geweest is, was goed te merken.

Om schade aan flora en fauna te voorkomen, werd tijdens de grote droogte de molenkolk bij de watermolen van Oploo bijgevuld.

Onze konijnen hebben onvermoeibaar gegraven, de duiven zijn al met hun derde legsel bezig en werken aan hun nageslacht en van de kauwen hebben we enkele kruiwagens takken gekregen.
Sabine is begonnen aan het herstellen van de zeilen uit Ven-Zelderheide. Mooi gemaakte zeilen met boven in de bek wat dungesleten gedeeltes. De groepen bezoekers melden zich al weer regelmatig. Laatst een groep uit Mumbai India. Mensen uit een stad van 28 miljoen inwoners op bezoek in Oploo!

De speltoogst 2018 is alweer geweest. Ondanks de droogte en nogal wat onkruid hebben we toch een redelijke oogst kunnen behalen. Van deze oogst wordt een monster opgestuurd om de kwaliteit te kunnen beoordelen. Binnen in de molen wordt de inrichting (alweer) wat aangepast, we moeten nu eenmaal met de schaarse ruimte rekening houden.

De watermolen

Het is de bedoeling dat aan de baggerwerkzaamheden van de molenbeek in september of oktober wordt begonnen. Dit is meer dan nodig. Met de droogte is de beek geheel drooggevallen, de waterbewoners hebben dit niet overleefd en duidelijk is te zien dat er enorm veel slib in de beek zit. De molenkolk dreigde ook uit te drogen. Het waterschap heeft vele tientallen kubieke meters water met een tankwagen gebracht en met een pomp is het zuurstofniveau in de kolk enigszins verbeterd. De knotwilgen langs de beek zijn gesnoeid. Onvoorstelbaar wat een enorme berg hout daarvan af komt. Tijdens de Nationale Opschoondag heeft het St.-Matthiasgilde de omgeving van de molens helemaal gekuist. De molen draaide tot de droogte regelmatig, nu zullen we nog wel enige tijd moeten wachten totdat de beek weer volop stromend water geeft.

In, op en bij de watermolen zijn weer een aantal evenementen. Op zondag 8 juli was het Tôntje Treft..., de muzikale opvolger van Tôntjesdag. Echter door het zeer warme weer lieten veel bezoekers verstek gaan. Wat ook zeer bijzonder is, is dat de organisatie van een grote internationale motortoertocht bij de watermolen op 7 augustus 201**9** een pauzeplaats wil inrichten. Let wel, het betreft hier motoren die vóór 1915 zijn gebouwd! Echte antieke motoren dus. De motoren en uiteraard ook de molens zijn die dag te bezichtigen.

Jan van Riet en Sabine Hillebrecht

De Zeldenrust te Overasselt

Stand van zaken molen Zeldenrust
Zoals bekend wordt met molen Zeldenrust vanaf 1 januari dit jaar weer regelmatig gedraaid. Dit betekent niet alleen maar smeren, kruien, opzeilen en de vang lostrekken, maar ook achterstallig onderhoud wegwerken. We zijn eerst maar eens begonnen met de trap vrij van mossen en algen te krijgen, zodat we veilig in- en uit de kast kunnen komen. Na een hele dag met de hogedruk spuit te hebben gewerkt was er een mooi resultaat te zien. Tevens hadden we goed zicht op eventueel slechte delen van de trap. De oorzaak van de “slappe” staart was het niet vastzitten van een dwarsbalk. We konden niet ontdekken of deze vroeger wel vast heeft gezeten.
In de kast werd de bezem ter hand genomen. Restanten van vogelnesten weggehaald en zoveel mogelijk spinrag verwijderd. Van het hals- en penlager werden dikke restanten oud vet weggehaald en daarna weer van nieuw vet voorzien.
Daar we nieuwsgierig waren naar de conditie van de maalstenen hebben we de steenkuip met toebehoren verwijderd en het oude aanwezige meel, ongeveer 10 kilo, met meelmotten en meelwormen weggegooid. De stenen zijn, gelukkig, nog in goede conditie.
Als slotstuk van de “grote schoonmaak” was de voet aan de beurt. Hier kilo’s zand uitgeschept, geveegd, spinrag verwijderd en de aanwezige spullen bekeken op bruikbaarheid. We dachten veel te moeten weggooien maar niets bleek minder waar. Eenmaal gesorteerd en netjes weggezet bleek de voet minder materiaal te bezitten dan wij dachten.
Het gevlucht is door Nico onderhanden genomen. Een hele dag was er voor nodig om de heklatten in te smeren met azijn zodat alg en vuil op konden lossen. Tijdens deze werkzaamheden werden ruim vijftig hekwiggen geplaatst, zodat de heklatten weer vast in de roede komen te zitten. Een paar dagen later werden de latten behandeld met een mengsel

Bij de doorkomst van de Nijmeegse Vierdaagse waren de wieken van de Zeldenrust versierd met vlaggen van de 12 Nederlandse provincies.

Het nieuwe sluisje bij de Bovenste Plasmolen

van lijnolie en petroleum. Een nieuwe beugel voor het bevestigen van de bliksemafleider bleek ook geen overbodige luxe.

Voor de molenmaker hadden we een lijst gemaakt met werkzaamheden die wij graag uitgevoerd zouden zien worden. Een hiervan is het bekijken en verhelpen van het "knallen" van de muts om de pen. Inmiddels is de molen voorzien van een nieuwe muts. Tevens hebben ze de dwarsbalk van de staart vastgezet.
In het najaar komt de molenmaker weer om ons lijstje verder af te werken.

Wat ons nu rest is het regelmatig bijhouden van de molen en zeer zeker niet onbelangrijk het maaien van het gras. Zowel binnen de kruipalen als de "oprijlaan" naar de molen toe. Het is een heel karwei maar wanneer je hoort dat een kort gemaaide oprijlaan uitnodigt om de molen te gaan bezoeken, zeer de moeite waard.

Wilma en Nico van den Broek

Doorkomst Vierdaagse 2018 langs de molen in Overasselt
Het is vrijdag 20 juli wanneer de wekker afloopt om 4.00 uur. Snel ontbijten en dan naar Overasselt om de molen te versieren voor de doorkomst van de Nijmeegse vierdaagse. Het plan is om tussen de wieken lijnen met de 12 provincievlaggen te spannen. Een paar weken terug hiermee al proefgedraaid om te kijken of alles naar wens komt te hangen. Toen we het resultaat gingen bekijken kwamen de eerste wandelaars ons al tegemoet en passeerden er twee luchtballonnen de molen. (zie de foto)
We hadden geluk, er was net voldoende wind om de molen rond te laten gaan en het gevlucht stond ook nog gericht op de wandelroute. Wat ons nu nog rest is kijken naar de constante stroom van wandelaars. Vele leuke reacties gehoord over de vlaggen en vele mensen de molen zien fotograferen. Om half twee waren de laatste lopers langsgekomen en konden wij de molen afzeilen en de vlaggen weghalen.
Moe maar voldaan naar huis gegaan. Het was een actie die volgend jaar herhaald kan worden.

molenaars Zeldenrust

De Bovenste Plasmolen

Het in 2014 nieuw gemaakte sluisje van de middenslag heeft een dusdanig grote lekkage dat we dit sinds medio 2017 buiten gebruik gesteld hebben door het sluiten van de sluis voor de duiker. Er zijn plannen om hier een geheel nieuw sluiswerk neer te zetten met een verstelbare schroefspindel of haal. In de periode van 1 t/m 3 mei 2018 is er door molenmaker Beijk in samenwerking met de firma Boskamp uit Afferden een geheel nieuw sluiswerk voor de middenslag aangelegd met een verstelbare spindel. De toevoer naar het sluisje werd afgedamd, door hier met een triller een grote stalen plaat verticaal in de bodem te plaatsen. Hierna werd het oude sluiswerk voorzichtig weggenomen omdat hiervan een gedeelte hergebruikt moest worden. De oude betonnen vloer is met een grote slagbeitel op de minigraver kapotgebroken en afgevoerd. Na het plaatsen van het nieuwe sluisje en de damwanden is hiertussen een nieuwe betonnen vloer gestort. Het azobé houtwerk (damwanden) is gemaakt van oude meerpalen. Met behulp van de spindel is de schuif nu moeiteloos in elke gewenst

Grote schade aan kammen en staven van de Heimolen te Sint-Hubert

stand in te stellen, en blijft deze ook staan als het waterniveau verder zakt.

Peter Pouwels, Karel Siebers, Theo van de Berg

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

Vanwege de zomerse dagen met nauwelijks wind en de vakantieperiode niet veel gedraaid. De houtdokter op bezoek gehad, na de behandeling vorig jaar zag alles er goed uit. Arjan van de firma Beijk heeft het halslager nog wat bijgewerkt zodat de hals mooi vlak in het lager draait. Maar na een uurtje draaien, zeker met de matige wind is er nauwelijks beweging in te krijgen. Harrie 'him self' is komen kijken en adviseert met reuzel en grafiet te gaan smeren. Wij smeren nu, na lang uitproberen, dit euvel loopt al zolang ik op de molen draai, met grafietvet. Als dat niet helpt komt er een nieuw stenen lager onder.

Op de nationale Molendagen waren wij zaterdag open en mochten twee bezoekers uit het Westland ontvangen! Op 24 juni in het kader van "de dag van 't Goeie Leve" en rond de langste dag een marathon draaidag van 24 uur georganiseerd. Dat was leuk. 29 bezoekers en wat aanloop van regionale mulders. Overdag konden we wat malen. De nachtploeg draaide niet, er was weinig wind en ze kende de werking van de dubbele kruibok niet.

Op 5 juli werd ter ere van ons vijftigjarig huwelijk door Paul, geassisteerd door Harm (Petro was op vakantie) de molen in de vreugd gezet. Paul constateerde een kabelbreuk in de doorverbinding van de roede. Daar zat nog een soepele koperen kabel die door het draaien losgeraakt was. Met een oude kabelklem provisorisch gerepareerd.

Mari Goossens

De Heimolen te St.-Hubert

De Heimolen staat al sinds begin mei stil, draaien kan helaas niet. Het volgende is gebeurd. Tijdens het malen van wat tarwe bij een fijne oostenwind kwam er een flinke knal vanuit boven in de molen. De molen is direct stil gezet en ik ben op onderzoek uitgegaan waar deze knal vandaan kwam. Vorig jaar is ook al eens de ijzerbalk gescheurd en enkele kammen van het spoorwiel gebroken. Alles is toen door Beijk her-

steld en sindsdien kon er ook weer zonder problemen gemalen worden. Nu is de schade veel groter. Van het spoorwiel zijn een 15-tal kammen gebroken, enkele staven van het steenrondsel hebben schade, van de bovenschijfloop zijn enkele staven bijna middendoor en van het bovenwiel zijn ook een 15-tal kammen gebroken. Flinke schade dus, maar de oorzaak blijft onduidelijk. Met Harry Beijk hebben we alles bekeken en hij heeft geadviseerd om alle kammen van het spoorwiel te gaan vervangen omdat hier op diverse plaatsen houtworm in zit of gezeten heeft. De rest zal ook gerepareerd worden. Door de gemeente is alles voor herstel in opdracht gegeven. Omdat Beijk het zeer druk heeft zal het gehele herstel voorlopig moeten wachten. Binnenkort zal wel de koningsspil uit zijn werk gezet worden en het bovenwiel uitgericht, om voorlopig toch te kunnen draaien. Hopelijk is er bij de volgende Molenvriend beter nieuws te melden.

Walter Cornelissen

De Rust na Arbeid te Ven-Zelderheide

We hebben uiteindelijk de grote boom van de buren aan de westkant teruggesnoeid tot 50 cm boven de grond. Een enorme biotoopverbetering!! In plaats van de wind weg te nemen, zorgt het hout van de boom nu 2 jaar voor een aangename warmte van de kachel... De zeilen zijn voor reparatie in goede handen bij Sabine in Oploo. Dat is veel werk. Sabine bedankt!!

Volgend jaar (slechts om de 5 jaar) hebben we weer het grote molenfeest. We zijn nu met de voorbereidingen bezig.
Dan hadden we nog twee mooie goed georganiseerde feestjes met de Molenstichting Gennep:

- Jos van de Kerkhoff met pensioen: Jos van de Kerkhoff, die meer dan 20 jaar met gespecialiseerde kennis in de naam van de gemeente Gennep hard heeft gewerkt voor het behoud van de molens, heeft nu tijd voor andere dingen (reizen). Jos bedankt!!
- 20 jaar Molenstichting Gennep: in een gezellige ronde op de meelzolder van “de Reus” heeft de Molenstichting Gennep een onderscheiding ontvangen. Dank aan alle betrokkenen!!

Ludger Pauls

De Hamse Molen te Wanroij

Door de droogte hebben we problemen gehad met de bloembollenkweker aan de overkant, die de sproeier zo afstelde dat het water binnen in de molen stond. De schade bleef gelukkig beperkt en door het droge en warme weer was het snel weer droog.

Onze brandblussers zijn weer gekeurd en goed bevonden.
Het bedrijf dat het gras maait rond de molen heeft weer eens de roedeketting doormidden gemaaid. Dat zal niet goed zijn voor de machine. Onlangs hebben we de voormolen schoongemaakt, nu nog wat reparaties aan het kaar en we kunnen het geheel weer monteren.

Het mini-winkeltje met verschillende soorten molenmeel in kleinverpakking met eigen opdruk “De Hamse Molen”, Wanroij, met logo, krijgt steeds meer lokale belangstelling en bekendheid. Al was wel merkbaar dat er in deze warme zomer wat minder thuis gebakken werd.

Met de gemeente zijn de voorbereidingen gestart voor een grondige schilderbeurt van de kast en vervanging van delen die te ver zijn aangetast.

Jan, Jos, Martijn

www.boladviseurs.nl

bol

- Accountancy
- Fiscaal
- Juridisch
- Corporate Finance
- Internationaal
- HRM

BEIJK

molenmakers

boutrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a, 5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910, fax 0485-532305
www.beijk.biz

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,
maaltechnisch advies.
Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.
Restauratie van stenen en maalstoelen.
Kweernen, wrijfstenen, demo-steentjes.
Kneus- en scherphamers.

www.molenstenen.nl

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland
Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Powered by HAVENS Since 1845

Voor ieder dier het juiste voer!
www.havens.nl

Meer informatie?
Tel.: (0478) 638 238
info@havens.nl